

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Punctum Difficultatis 1. Expediuntur aliquæ Divisiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

ratione ex præcisa connexione finis cum mediis, mediorumque cum fine, proportionem. Et cum adhibito mediorum in illis, sufficit, ut se habeat per meram sequelam, post appetitionem eius quod finis est, adeoque appetendo quod finis est, non quia finis est, fit, ut non operentur propter finem formaliter.

INFERES 2. Brutis convenire Voluntarium, hoc est appetitivum: quia convenit illis operatio ab intrinseco cum cognitione finis materialiter, seu improprie sumpti; ex dataque explicatione poterit tota definitio S. Thomae defendi.

Qui autem Voluntarium vellet minus subiacentibus verbis oppugnationi definire, diceret, quod Voluntarium sit appetitus, tendens in obiectum, notitia propositum.

INFERES 3. Voluntarium distingui formalitate ab actu humano: quia Voluntarium ut sic, etiam brutis convenit, non convenit actus humanus. Rursus, quia Voluntarium rigorose acceptum, importat formalitatem procedentem ex vi connexionis, & dependentiæ inter finem & media; actus autem humanus, importat formalitatem sequentis post deliberationem. Quod attinet ad spontaneum, illud coincidit cum voluntario, ut sonant Aristotelis verba; formalitibus tamen differunt. Nam spontaneum afficit iam ipsum Voluntarium, opponiturque co-actio potius, & non Involuntario. Unde spontaneum addit supra Voluntarium negationem coacti, vel si mavis dicere per terminos positivos importat formalitatem appetendi, ex propria inclinatione.

DIFFICULTAS II.

Explicantur divisiones Voluntarii.

Preter divisionem in Voluntarium obiectivè, subjectivè, elicitive, supersunt alia divisiones.

Punctum Difficultatis I.

Expediuntur aliquæ Divisiones.

Voluntarium dividitur imprimis in Voluntarium perfectum & imperfectum. Perfectum Voluntarium est, quod procedit ex perfecta cognitione finis: Imperfectum autem est, quod procedit ex imperfecta notitia finis. Perfecta notitia solet explicari per hoc, quod est attendere ad finem, quia finis est, attendente mente, & cum deliberatione de mediis, attendendo ad proportionem & connexionem cum fine quâ talis imperfecte autem noscitur, quando cognito obiecto sine deliberatione, & inattentè, prout appetitus in suum actum.

Dividitur rursus Voluntarium, in Voluntarium liberum & necessarium. Liberum voluntarium est, quod positum omnibus prærequisitis

potest esse & non esse; Necessarium autem est, quod positum omnibus prærequisitis, non potest non esse.

Hanc divisionem esse subiecti in accidentia dicit Arriaga hic d. 8. à n. 13. Præcipuum fundamentum est, quia nimirum necessitas & libertas accidunt volitioni, eò quod eadem volitio ex necessaria, possit esse libera.

Sed esse hanc divisionem generis in species docet Vasquez: quamvis enim accedat volitioni ut volitio est, esse liberam vel necessariam; non tamen illi accidit ut voluntaria est: quia ut voluntaria est, procedit à cognitione; procedens autem à cognitione, bene dividitur in procedentem à cognitione determinatam, & sic est voluntarium necessarium, & à cognitione indifferenti, & sic est Voluntarium liberum.

Quod ipsum sic declarari solet: quia sicut accidit Leoni creari, vel generari, neque est divisio in species in Leonem genitum, & creatum; nihilominus si attendatur ad formalitatem producti, divisio in Leonem productum creatione, & productum generatione, erit in species; & sicut divisio hominis in album & nigrum sub formalitate hominis non est divisio in species, si autem homo fumatur in quantum coloratus, prædicta divisio erit in species, sic & in præsentem.

Examinat etiam Arriaga cit. à num. 26. An sit perfectius Voluntarium liberum, an necessarium? Pro libero stat Vasq. & Salaz. Pro necessario Suar. & Granado. Alii mediam viam tentant cum Arriaga n. 30. & Gasp. Hurt. apud Ovied. cont. l. n. 46.

Dici posset quod Voluntarium liberum sub formalitate voluntarii, sit perfectius necessario: quia magis est ab intrinseco: nam ipsa eius determinatio, pendet à voluntate: determinatio autem actus necessarii, est ab extrinseco. Accipitur autem hæc majoritas perfectionis secundum rationes communes & præcise spectatas: Nam secundum rationes contractas & prout sunt physice, à parte rei bene poterit æqualis esse perfectionis liberum & necessarium, ut videre est in Deo; imo erunt æqualis perfectionis etiam in creatis, si præcise secundum perfectionem præcise ab eodem principio oriundam spectentur. Neque obest dictæ resolutioni, quod interdum actus necessarius præsupponat perfectiorem notitiam, sicut amor beatificus præsupponit visionem: fieri enim potest ut cognitio sit perfectior in se; non tamen principiet perfectius voluntarium in ratione voluntarii: quia sicut Voluntarium est ab intrinseco, ita perfectissimum Voluntarium debet esse perfectissime ab intrinseco; non est autem perfectissime ab intrinseco, si aliunde determinatur.

Si autem spectetur Voluntarium necessarium & liberum præcise in ratione terminabilis ad obiectum; sub disjunctione responderi solet, vel

1 2 enim

enim versatur ille actus circa objectum creatum; & sic actus liber præ necessario melior erit. Unde homines qui circa sensibilia liberè operantur, digniores sunt, & bruta quæ necessitantur, ignobiliora. Si autem Voluntarium debet versari circa objectum infinitum, melior est actus necessarius quam liber. Unde melior est amor beatificus, amore viæ. Fundari hoc potest ulterius; quia amor necessarius respectu objecti increati importat adhærescentiam plenam ad objectum merens non nisi amari, proportionando determinationi amabilis, determinationem amativitatis formalis; quod non habetur in actu libero amoris, respectu objecti creati.

3. Dividitur Voluntarium. In Voluntarium propriam voluntate, qui est actus secundus appetendi, prodiens physicè vel moraliter à voluntate propria operantis: Voluntarium autem voluntate aliena, est appetitio in actu secundo, prodiens à distincta voluntate, nobis imputabilis, in quantum aliena voluntas censetur aliquo modo nostra, & tali voluntarietate fuit nobis Voluntarium Originale.

4. Dividitur in Voluntarium elicitum, hoc est ipsum amorem, vel universaliter actum appetendi à nobis positum, & in imperatum, qui ponitur ex dominio antecedentis actus. Et in Voluntarium consequens, quod est ipsemet eventus, qui sequitur elicitum, vel imperatum actum.

5. In Voluntarium expressum & Voluntarium interpretativum. Voluntarium expressum, est actus voluntatis expressè attingens suum objectum. Interpretativum autem Voluntarium est, quod hic & nunc præsumi potest. Estque adhuc duplex, vel interpretativum sine ullo externo indicio; & sic interpretativa facultate accipit Religiosus pecuniam ab amico in itinere; interdum autem interpretativa voluntas, est ex aliquo signo externo, ut si superior requisitus ut det facultatem pro imperiali, taceat, modò illa taciturnitas hic & nunc non colligatur aliunde profecta.

6. In Voluntarium in se, & in alio, quia in divisione est necesse attendere ad Voluntarium in se objectivè, & ad Voluntarium in se formaliter. Voluntarium in se objectivè, est objectum in se volitum; formaliter autem Voluntarium in se, est appetitio in actu secundo rei in se. Voluntarium autem in alio dividendo eodem modo, tunc Voluntarium objectivum in alio est objectum non in se, sed in alio appetitum; Voluntarium autem formale in alio est appetitio inclusa in alia appetitione, & sic voluntas inebriationis est voluntaria ebrietas, eaque in se voluntaria; quando autem prævidetur ex ebrietate secutura occisio alicujus, & tamen vult inebriari, occisio est voluntaria in alio. Postquam divisionem cum S. Thoma

7. Dividitur Voluntarium, in Voluntarium directum, & indirectum. Divisio hæc non debet spectari penes tendentiam seu directionem voluntatis: nam hæc explicatio coincideret cum antecedenti divisione. Unde ut explicetur hæc divisio, subdistinguenda est in Voluntarium objectivè directum, & est non aliud quam id quod obicitur, ut sit id, quod immediate vel remote, appetit voluntas. Dixi immediate vel remote: neque enim directum opponitur hic remoto, sed sumitur hic cum ea universalitate, in qua verum est dicere, quod abavo, directè procedat nepos, & non in linea transversa. Voluntarium autem directum, est tendentia appetitus in descriptum objectum: Voluntarium autem indirectum itidem dividendum in Voluntarium formaliter indirectum, quod proficiscitur non omnino à voluntate per se in illud influente, sed per omissionem, quæ potuit & debuit caveri; objectum autem illius actus, est Voluntarium objectivum indirectum.

8. Dividitur. In Actuale seu Formale & in Virtuale. Actuale est actus voluntatis in eis, per se physicè durans; Voluntarium autem Virtuale in sui virtute perseverans. Exactior illius definitio, pauloque immutatio traditur ubi de Intentione virtuali.

Quid sit sentiendum de Divisione in Voluntarium Habitualemente, Moraleque, dictum in materia de Pœnitentia, ubi de termino Remissionis.

Punctum Difficultatis 2.

Explicatur Voluntarium mixtum.

IN una actione solent interdum concurrere & Voluntarium, & Involuntarium; ad eum modum quo in tepido concurrunt calor & frigus, & ex concursu tali coalitum vocatur mixtum Voluntarium & Involuntarium. Tale Voluntarium mixtum dividitur in metum, concupiscentiam seu passionem, & ignorantiam.

Metus definitivè ex 3. Rhet. c. 5. est perturbatio animi ex apprehensione alicujus mali imminentis seu probabiliter eventuri. Qui ipse metus triplex est. Probabilis, hoc est ex ratione probabilis. Justus, hoc est rationabilis: & dum cadit in constantem Virum, non adimens illi fortitudinis laudem: & in improbabilem & injustum, qui oppositè se habet.

Cæterum secundum circumstantias & personas hoc quod potest in uno esse metus injustus, potest esse in alio justus: & ita in femina potest esse metus rationabilis, qui non est talis comparative ad virum. Ut autem metus causet Voluntarium mixtum, non debet esse cum metu operatio, quæ se non nisi concomitanter habeat, & per accidens: Nam ea quæ sunt per accidens, non intrant considerationem, sed debet esse operatio ex metu, hoc est antecedente, & indu-